

A MINŐSÉG VÁLASZTÁSA A KÖZÉTKÉZTETÉSBEN AFoodServiceEurope közbeszerzési kézikönyv bemutatása

Hogyan hangsúlyozható a minőség a magyar közétkeztetési
közbeszerzési folyamatban

Dr. Király Róbert

A minőség hangsúlyozásának jogszabályi keretei

Ágazati szabályok – egy kötelező minimumot, egy alapot jelentenek a minőségi kritériumok megfogalmazásához

Teljesség igénye nélkül ide tartoznak az alábbi jogszabályok

- 62/2011. (VI.30.) VM rendelet a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről szóló jogszabály előírásai.
- 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló jogszabály előírásai.
- Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény előírásai.
- 68/2007. (VII.26.) FVM-EüM-SZMM együttes rendelet az élelmiszer-előállítás és forgalomba hozatal egyes élelmiszer-higiéniai feltételeiről és az élelmiszerek hatósági ellenőrzéséről szóló jogszabály előírásai.
- 852/2004/EK rendelet az élelmiszer-higiénéről előírásai.

A hazai közbeszerzési szabályrendszer – Általános garanciákat, ugyanakkor felső határt jelentenek

Legfontosabb jogszabályok

A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. Törvény

A közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet

A közbeszerzési kézikönyv alapvetően az alábbi minőségi kritériumokat tárgyalja

- Munkaerő-felvétel és az állomány munkafeltételei
- Higiénia és élelmiszer-biztonság
- Az élelmiszerek tápanyag-kritériumai és minősége
- Fenntarthatósági szempontok

A kézikönyv ajánlásai

- **1. Választás a legjobb minőség/ár arány alapján**
- **2. A kirívóan alacsony összegű pályázatok elutasítása**
- **3. A felelősségek megosztásának világos meghatározása**
- **4. Minden fél bevonása a pályázati eljárás elején**
- **5. Az egyértelműen megszabott határidők betartása**
- **6. A szerződés betartásának biztosítása**

Minőségi kritériumok helye a közbeszerzési eljárás folyamatában

- Ajánlatkérőnek a minőségi kritériumokat
- a közbeszerzés **előkészítése** (Pályázat előtt) során kell megfogalmaznia, előzetesen rögzítenie,
- amelyek érvényesülését, a közbeszerzési eljárás **lefolytatása alatt (Pályázat során)** és a **szerződés teljesítése (Pályázat után)** során kell biztosítania, kikényszerítenie.

I. A pályázat előtt - Hogyan hangsúlyozható a minőség a közbeszerzés előkészítése során?

A közbeszerzés előkészítése alatti feladatok különösen

1. az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet- és piacfelmérés,
2. előzetes piaci konzultáció,
3. a közbeszerzési dokumentumok előkészítése;

A jogszabályi rendelkezések lehetővé teszik, hogy ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás megindítása előtt

- független szakértőkkel,
- Hatóságokkal, illetve
- piaci résztvevőkkel

előzetes piaci konzultációkat folytasson.

Minőség hangsúlyozása és az alapelvek kapcsolata

A joggyakorlatban is általánosan megfogalmazott elv, hogy a ajánlatkérőnek joga van beszerzési igényének, minőségi elvárásának meghatározására, azonban ennek korlátját jelenti a közbeszerzési alapelvek érvényesülésének segítése.

Az ajánlatkérő köteles minden szükséges intézkedést megtenni

-a verseny tisztaságára,

-a gazdasági szereplők esélyegyenlőségére és

-egyenlő elbánására

vonatkozó alapelvek érvényesülése érdekében.

A minőség meghatározására vonatkozó módszertani előírások 1.

Az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési eljárást – a beszerzés tárgyára és becsült értékére tekintettel – **megfelelő alapossággal** előkészíteni.

Az ajánlatkérő által rendelkezésre bocsátott **közbeszerzési dokumentumoknak biztosítaniuk kell**, hogy az eljárásban a gazdasági szereplők képesek legyenek

műszakilag megfelelő,

fizikailag megvalósítható és

gazdasági szempontból reális ajánlatot adni.

A minőség meghatározására vonatkozó módszertani előírások 2.

A megfelelő minőség megkövetelése érdekében garanciális szabály, hogy az ajánlatkérőnek már a közbeszerzési eljárás **előkészítése során törekednie kell**

a **magas minőségű teljesítés feltételeinek biztosítására** (munkaerő-felvétel és állomány munkafeltételei, higiénia és élelmiszerbiztonság, élelmiszerek tápanyag kritériumai és minősége, feladatmegosztás),

a **környezet védelmére** (fenntarthatóság) és

a **fenntarthatósági** szempontok figyelembevételére (fenntarthatóság), valamint

a beszerzés tárgyát érintő **szerződésmódosítások megelőzésére.**

A minőség hangsúlyozásának kategóriái a közbeszerzési dokumentumokban

A minőségi kritériumok érvényesítése az eljárás előkészítése során alapvetően az alábbi kategóriák útján segíthető elő

- A közbeszerzési műszaki leírásban és szerződéstervezetben történő előzetes rögzítés
- A kizáró okok körének megfelelő meghatározása
- Az alkalmassági feltételek előírása
- A nyertes ajánlattevő kiválasztását lehetővé tevő értékelési szempontok meghatározása

A kézikönyv minőségi kritériumai és a közbeszerzési szabályrendszer kapcsolata 1.

1.Munkaerő-felvétel és az állomány munkafeltételei

- a munkavállalók jogainak tiszteletben tartását,
- képzés, megfelelő szakértelemmel rendelkező szakemberek követelményét,
- megfelelő bérezést járulékfizetést jelentik.

Kapcsolódási pontok:

a közbeszerzési műszaki leírás és szerződéstervezet, a kizáró okok, az alkalmassági feltételek, továbbá az értékelési szempontok.

A szociálisan hátrányos helyzetűek, fogyatékkal élők - védett munkahelyen, megváltozott munkaképességű személyek

A kézikönyv minőségi kritériumai és a közbeszerzési szabályrendszer kapcsolata 2.

2.Higiéncia és élelmiszer-biztonság

Az élelmiszerek nyomon követése, előírások betartása, kockázatok azonosítása, kezelése, munkavállalók fogyasztók védelme, vészhelyzet elhárítás tartozik ide.

Jellemzően a közbeszerzési műszaki leírás, minden potenciális ajánlattevőre vonatkozó feltételei között szerepel, illetve alkalmassági feltétel

A kézikönyv minőségi kritériumai és a közbeszerzési szabályrendszer kapcsolata 3.

3. Az élelmiszerek tápanyag-kritériumai és minősége

Az ételek minősége, különféle diéták szabványok betartása a fontos.

Alapvetően a közbeszerzési műszaki leírásban, adott esetben a nyertes ajánlattevő kiválasztását lehetővé tevő értékelési szempontok meghatározása körében kaphat szerepet

A kézikönyv minőségi kritériumai és a közbeszerzési szabályrendszer kapcsolata 4.

4.Fenntarthatósági szempontok

E körbe a környezetvédelmi szempontok, hulladékkezelés kérdése tartozik, továbbá energiahatékony berendezések alkalmazása a kézikönyv hivatkozása alapján.

Alkalmassági feltételek meghatározott részei és a közbeszerzési műszaki leírás körében érvényesülő szempont.

Közbeszerzési műszaki leírás és szerződéstervezet

A kézikönyv hangsúlyozza, hogy a pályázat előtti szakaszban – azaz a közbeszerzés előkészítése során – az előzetes helyszíni látogatások, továbbá a specifikációk és kritériumok kidolgozása bír kiemelt jelentőséggel.

A kézikönyv a specifikációk és kritériumok tekintetében kiemeli, hogy kritériumok és azok súlyozásának meghatározása az elsődleges.

- Feltételek
- Előnyök

Törvényi elvek:

- ajánlattevők esélyegyenlőségének biztosítása
- a megfelelő ajánlat megtételének elősegítése
- az egyenértékű megajánlások elfogadása

A közbeszerzési műszaki leírás jellemző tartalma

- közbeszerzés mennyiségei, korcsoportonként, gyermek és felnőtt csoportok elkülönítésével
- speciális diéták mennyiségei
- teljesítési helyszínek meghatározása
- rendelkezésre bocsátott infrastruktúra (főző és tálalókonyhák edényzet egyéb eszközök) leírása
- szállítás gyakorisága, időpontjai
- külön szolgáltatások kérdésköre
- utalás a mögöttes jogszabályi rendelkezésekre
- a teljesítendő mennyiségek közötti eltérések kezelése átalány jelleggel

Szerződéstervezet jellemző tartalma

- kapcsolattartás feltételei,
- fizetési feltételek,
- szerződést biztosító mellékkötelezettségek,
- a teljesítés ellenőrzésének metodikája,
- mögöttes jogszabályi rendelkezések hivatkozása,
- hulladékkezelés szabályai

Kizáró okok minőséget hangsúlyozó szerepe

Kapcsolódás korábbi közbeszerzési eljárásokhoz

Korábbi időkből gazdasági tevékenységükben szerződéses partnerekkel, vagy hatósági jogkörben eljáró szervekkel szemben szerződéses, vagy jogszabályban meghatározott kötelezettségük teljesítés elmulasztása

Releváns kizáró okok

- közbeszerzési eljárásokban való részvételtől történő **eltiltás**
- korábbi közbeszerzési eljárásban **hamis adat** szolgáltatása, vagy **hamis nyilatkozat** tétele
- a közbeszerzési eljárás eredményeként kötött szerződés teljesítésére **törvényben előírt rendelkezések súlyos megsértése**
- Korábbi közbeszerzési eljárás alapján vállalt szerződéses kötelezettség az elmúlt három évben történt súlyos megszegése, amely felmondáshoz vagy elálláshoz, kártérítés követeléséhez vagy a szerződés alapján alkalmazható egyéb szankció érvényesítéséhez vezetett, vagy a szerződéslehetetlenségét okozta;

Alkalmassági követelmények

Ajánlattevő gazdasági, pénzügyi helyzete:

- pénzügyi stabilitása, eredményes gazdálkodása, pénzügyi igazolások vizsgálatával,

Ajánlattevő szakmai felkészültségének megléte:

- korábbi szakmai tapasztalatok referenciamunkák ismertetése,
- megfelelő számú, megfelelően képzett és tapasztalat szakemberek bemutatása,
- minőség biztosítása érdekében működtetett rendszerek,
- minőségi teljesítés segítő eszközök és infrastruktúra meglétének igazolása

Pénzügyi, gazdasági alkalmasság körében

1.pénzügyi intézménytől származó nyilatkozat

2.számviteli jogszabályok szerinti **beszámolók**

3.az előző legfeljebb három, mérlegfordulónappal lezárt üzleti évre vonatkozóan teljes nettó **árbevételéről** és a közbeszerzés tárgyából származó nettó árbevételéről szóló nyilatkozat

4.az eljárást megindító felhívásban meghatározott, szakmai **felelősségbiztosítás** fennállásáról szóló igazolás

Műszaki, illetve szakmai alkalmasságának igazolása

1. legjelentősebb szolgáltatások ismertetése

2. szakembereknek a megnevezésével, végzettségük vagy képzettségük, szakmai tapasztalatuk ismertetésével, élelmezésvezető

dietetikus

szakács

gasztroenterológus szakorvos

3. környezetvédelmi intézkedéseknek a leírása, ISO 14001

az előző három évre vonatkozó éves átlagos statisztikai állományi létszámról és vezető tisztségviselők létszáma;

a teljesítéshez rendelkezésre álló eszközök, berendezések, illetve műszaki felszereltség leírása

főzőkonyha

szállító edények

szállító járművek

az ügyfélszolgálati (diszpécser) központ főbb jellemzői (telefonos és e-mail elérhetőségek, online hibabejelentésre/hibajegykezelésre/alkalmas rendszer honlapcíme)

Minőség, mint előny – a nyertes ajánlattevő kiválasztása

A közbeszerzési kézikönyv olvasatában a minőség kérdése mind a valamennyi potenciális ajánlattevőre vonatkozó feltételekre, mind az értékelési szempontok körébe sorolható súlyozott előnyökre értelmezhető és értelmezendő.

Ez utóbbi eset azt jelenti, hogy amennyiben valamely ajánlattevő vállalja az ajánlatkérő számára előnyösebb feltételt, úgy kedvezőbben kerül értékelésre az ajánlat, de ha nem akkor sem lesz érvénytelen az adott ajánlat.

Értékelési szempontok egymásra gyakorolt hatása figyelembeveendő

Minőség, mint értékelési szempont keretei a jogszabályban

A kézikönyv ajánlásai között szerepel, hogy minőség és ár együttesen legyen a választás alapja.

A kézikönyv által támasztott követelmények:

- a kritériumoknak egyszerűeknek kell lennie, ne legyenek túl specifikusak és
- össze lehessen hasonlítani őket
- fontos az egyértelműség

A Kbt. rögzíti, hogy az értékelési szempontoknak az alábbi követelményeknek kell megfelelniük:

a) a szerződés tárgyához kell kapcsolódniuk; EGYÉRTELMŰSÉG

b) nem biztosíthatnak önkényes döntési lehetőséget az ajánlatkérőnek, hanem mennyiségi vagy szakmai szempontok alapján értékelhető tényezőkön kell alapulniuk; EGYSZERŰSÉG, ÖSSZEHASONLÍTHATÓSÁG

c) biztosítaniuk kell a 2. § (1)–(5) bekezdésében foglalt alapelvek betartását; EGYSZERŰSÉG

a verseny tisztasága, átláthatóságát és nyilvánosságát esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód, a jóhiszeműség és a tisztesség joggal való visszaélés tilos, hatékony és felelős gazdálkodás elve

d) az értékelési szempontok körében nem értékelhető az ajánlattevő szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassága. EGYÉRTELMŰSÉG

e) nem eredményezhetik ugyanazon ajánlati tartalmi elem többszöri értékelését EGYÉRTELMŰSÉG

Gyakorlati példák előnyös feltételekre

Gyakorlati példák az értékelési szempontok körében

- szakemberek többlettapasztalata – az előírt minimális alkalmassági feltételként megadott többlettapasztalat esetében
- dietetikai tanácsadás vállalása – feltételként és előnyként is lehetséges
- egészségnap szervezése
- információk on-line elérhetősége
- több gyümölcs biztosítása
- közüzemi díj hozzájárulás mértéke
- helyi termelőktől beszerzett alapanyagok
- változatossági mutató (37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás egészségügyi előírásokról) - kapcsolódás szakmai ajánlat

2. A pályázat során - Minőség hangsúlyozása a közbeszerzés megkezdését követően és a közbeszerzési eljárás lefolytatása alatt

1.ajánlattételi szakasz

2.bírálati szakasz

1. Ajánlattételi szakasz

A kézikönyv ajánlásai között megfogalmazza, hogy érdemes nagy figyelmet fordítani arra, hogy a potenciális ajánlattevők érdemben történő bevonásra kerüljenek a pályázat elején, ezzel minél több információt kapjanak a teljesítendő feladatokról, a teljesítés helyszínét minél jobban megismerhessék.

1. kiegészítő tájékoztatás (pontosító, kiegészítő további információk beszerzésére)
2. konzultáció,
3. helyszín megtekintése

2. Bírálati szakasz

Az ajánlattételi szakasz lezárultával, az ajánlatok benyújtását követő bírálat és értékelés során kap igazi jelentőséget a kézikönyv által a pályázat során figyelembe venni javasolt alábbi három momentum

1. A pályázatok összehasonlítása és kiválasztása
2. A kirívóan alacsony összegű pályázatok meghatározása
3. Szerződés odaítélési szempontok

1.A pályázatok összehasonlítása és kiválasztása

- **A pályázatok összehasonlítása és kiválasztása tekintetében**
- az eljárás előkészítésekor meghatározott érvényességi szempontok, minőségi kritériumok feltételek és előnyök mentén történik a beérkezett ajánlatok bírálata és értékelése,
- az érvényes, az érvénytelen, kizárt ajánlattevők tekintetében, továbbá
- az eljárás nyertese és az eljárás eredményessége, illetve eredménytelensége tekintetében a javaslatok alapján a döntések meghozatala.
- Ebben a szakaszban vizsgálja ajánlatkérő az előkészítés során megadott minőségi kritériumoknak történő megfelelést.

2.A kirívóan alacsony összegű pályázatok meghatározása

A kézikönyv arra hívja fel a figyelmet, hogy mennyire versenytorzító az olyan ár meghatározása, amelynek kizárólagos célja a közbeszerzés elnyerése. A kézikönyv ajánlásokat tesz arra, hogy milyen költségtípusok mentén, milyen eltérés esetén javasolt a kirívóan alacsony ár vizsgálata

A közétkeztetés élőmunka igénye,
a szektor élelmiszer alapanyagok, továbbá energiahordozók árának való kitettsége

A fentiekén túlmenően a kézikönyv ajánlasként fogalmazza meg a kirívóan alacsony összegű pályázatok elutasítását.

Az értékelés szempontjából lényeges ajánlati elemek tartalmát megalapozó adatok, valamint aránytalanul alacsony összeget tartalmaz.

Objektív alapú indokolást

- a) a szolgáltatásnyújtás módszerének gazdaságosságára,
- b) a választott műszaki megoldásra,
- c) a teljesítésnek az ajánlattevő számára kivételesen előnyös körülményeire,
- d) az ajánlattevő által ajánlott szolgáltatás eredetiségére,
- e) a 73. § (4) bekezdése szerinti környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek való megfelelésre, vagy
- f) az ajánlattevőnek állami támogatások megszerzésére való lehetőségére vonatkozik.

Az indokolásnak azt kell igazolnia, hogy előírt minőségi feltételeket, illetve előnyös vállalásokat teljesíteni tudja a mögöttes jogszabályi előírások betartásával. Az ajánlati árban figyelembe vett valamennyi költségelemet pontosan meg tudja adni és azok számszerűségét alá tudja támasztani. A feltételeket teljesíteni tudja és azon az áron tudja teljesíteni, azaz az indokolásnak összhangban kell lennie az ajánlati árral.

Szerződés odaítélési szempontok

A kézikönyv bizonyos határidők betartását tekinti e körben elsődlegesnek.

Amennyiben az ajánlat benyújtása óta hosszabb idő telik el adott esetben előfordulhat, hogy már nem állnak fenn azok a feltételek, amelyek az ajánlatot megalapozzák, így az nem lesz tartható.

A kézikönyv ajánlása továbbá rögzíti, hogy az ajánlatkérőknek a döntéshozatalai határidőket szükséges betartaniuk.

A Kbt-ben az ajánlati kötöttség szabályozása ad választ az esetlegesen fennálló bizonytalanságokra.

Az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban nem határozhatja meg annak kezdetétől számított harminc napnál hosszabb időtartamban.

Ha az ajánlatkérő az elbírálást nem tudja olyan időtartam alatt elvégezni, akkor felkérheti az ajánlattevőket ajánlataiknak meghatározott időpontig történő további fenntartására, de nem haladhatja meg az ajánlati kötöttség lejártának eredeti időpontjától számított hatvan napot.

Ajánlattevők számára ezen szabályozás ismert, így elvárható, hogy ilyen átfutási időre tekintettel tegye meg ajánlatát, számítani kell arra, hogy az elbírálás és az értékelés a jogszabály adta leghosszabb ideig is elhúzódhat.

3.Pályázat után – minőség biztosítása a szerződés teljesítése során

A pályázat utáni időszakot a kézikönyv a szerződéskötés utáni, a szerződés teljesítésének időszakaként hivatkozza, amelyhez kapcsolódóan alapvetően két irányban fogalmaz meg ajánlásokat

- 1.A szerződés megfelelő teljesítésének biztosítása
2. A szerződések hozzáigazítása a változó körülményekhez

A szerződés megfelelő teljesítésének biztosítása

- a) A megrendelő maga által végzett ellenőrzése
- b) A közbeszerzési ellenőrző szervezet ellenőrzése
- c) A közbeszerzési tárgy szerinti szakmai hatósági ellenőrzés

a) A megrendelő maga által végzett ellenőrzése

A kézikönyv maga is hivatkozik arra, hogy a teljesítés folyamatos monitoringja, a nem megfelelő teljesítés megállapítása, a szerződésben megjelölt és a jogszabályban meghatározott jogkövetkezmények, szerződést biztosító mellékkötelezettségek érvényesítése kiemelt feladat.

Költségvetési intézmények igényérvényesítési kötelezettsége e helyen kiemelendő.

A kézikönyv ösztönzi ajánlatkérőket, hogy az ellenőrzési rendszer kialakítására nagy hangsúlyt kell fektetni.

b) A közbeszerzési ellenőrző szervezet ellenőrzése

Közbeszerzési Hatóság szerződés módosítására és teljesítése törvényben meghatározott követelmények teljesülésének ellenőrzése és azok megsértése esetén a Közbeszerzési Döntőbizottság, illetve a bíróság eljárásának kezdeményezése

Ajánlatkérői kötelezettség

Közbeszerzési Hatóságnak bejelenteni, ha a nyertes ajánlattevőként szerződő fél szerződéses kötelezettségét súlyosan megszegte és ez a szerződés felmondásához vagy elálláshoz, kártérítés követeléséhez vagy a szerződés alapján alkalmazható egyéb jogkövetkezmény érvényesítéséhez vezetett, valamint ha a nyertes ajánlattevőként szerződő fél olyan magatartásával, amelyért felelős, részben vagy egészben a szerződés lehetetlenülését okozta.

Közbeszerzési Hatóságnak bejelenteni a nyertes ajánlattevőként szerződő fél szerződéses kötelezettségének jogerős bírósági határozatban megállapított megszegése esetén a szerződésszegés tényét, leírását, lényeges jellemzőit.

c.) A közbeszerzési tárgy szerinti szakmai hatósági ellenőrzés körébe tartozik a kormányhivatali szakigazgatási szerv, illetve országos szervek ellenőrzése és eljárása

A szerződések hozzáigazítása a változó körülményekhez

1.Szerződésmódosítás

2. szerződés megszüntetése

1. Módosítás

Előre látható körülmények

A kézikönyv e körben említi az infláció figyelembevételét, mint szerződés módosítását megalapozó körülményt.

Előre szabályozásra kerül, hogy mely árindex veendő figyelembe az évenkénti árváltozás alapjának meghatározására és rögzítésre kerül, hogy ez a szerződés külön módosításának szükségessége nélkül alkalmazandó, így a szerződésmódosítás procedúrája is elkerülhető.

Előre nem látható körülmények

2.A szerződés megszüntetése

E körbe olyan a szerződésben rögzített súlyos szerződésszegési esetek, illetve jogszabályban meghatározott felmondási, illetve elállási okok tartoznak elsősorban, amelynek alapján a szerződés felmondása, illetve az elállás kötelezettsége, illetve lehetősége felmerül.